

CEDIC: una dècada de recerca en comunicació des de Catalunya

Daniel E. Jones

Universitat Autònoma de Barcelona
 Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació
 08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Resum

El Centre d'Investigació de la Comunicació (CEDIC), creat per la Generalitat de Catalunya, va desenvolupar una important tasca de recerca i documentació en el camp acadèmic de la comunicació a Catalunya entre 1987 i 1997. No només va atendre les necessitats essencials del país, sinó que va representar un punt de referència per als estudiosos del conjunt d'Espanya i de l'estranger (fonamentalment d'Europa i d'Amèrica Llatina).

Paraules clau: investigació en comunicació, Catalunya, comunicació de masses.

Abstract. *CEDIC: a decade of communication research in Catalonia*

The Centre d'Investigació de la Comunicació (CEDIC) (Centre for Communication Research), established by the Generalitat of Catalonia, played an important role in academic research and documentation in the field of communication in Catalonia between 1987 and 1997. Not only did the Centre fulfil essential needs of the country in the field of communication studies, it also became an important point of reference for researchers from all over Spain and abroad (mainly European and Latin American).

Key Words: communication research, Catalonia, mass communication.

1. Objectius generals del CEDIC

Recuperades les institucions democràtiques d'autogovern, en els anys vuitanta es feia cada vegada més necessària una política de suport i foment de la recerca sobre comunicació a Catalunya. Amb aquest propòsit, el juliol de 1987, el Govern de la Generalitat de Catalunya va crear el Centre d'Investigació de la Comunicació (CEDIC)¹, els objectius generals del qual van ser els següents:

1. El CEDIC va ser fundat i dirigit des del juliol de 1987 fins al desembre de 1996 pel senyor Wifredo Espina, periodista professional i antic professor universitari. Després de la

- a) L'estudi i la recerca sobre els mitjans de comunicació social i de les repercussions que tenen aquests sobre els àmbits socials, culturals i polítics.
- b) El foment i la coordinació d'iniciatives en el camp de la investigació sobre els diversos aspectes científics i professionals de la comunicació social.
- c) La difusió dels resultats obtinguts per posar-los a l'abast de les persones interessades, tant nacionals com estrangeres.

Per facilitar la seva tasca, el CEDIC va comptar amb dues àrees principals: el Servei d'Estudis² i el Servei de Documentació³. En línies generals, la seva activitat en aquest temps va anar orientada a l'assoliment d'objectius que eren necessaris, i que poden sintetitzar-se de la manera següent:

- a) Creació d'un premi anyal per fomentar la investigació dins del col·lectiu acadèmic i professional.
- b) Concessió de beques periòdiques per ajudar els joves investigadors en aquest camp.
- c) Encàrrecs directes per a la realització d'estudis específics.
- d) Elaboració pròpia d'informes de divulgació i estudis sobre els fenòmens comunicatius.
- e) Acords de col·laboració amb d'altres institucions nacionals i estrangeres.
- f) Realització de seminaris, trobades i debats.
- g) Creació d'un banc de dades especialitzat.

Si bé s'ha de reconèixer que els mitjans inicials no van ser gaire importants, cal considerar que el CEDIC ha portat a terme en aquests deu anys de vida una tasca de promoció de la recerca a Catalunya que cap altra institució del país —ni pública ni privada— realitzava de manera global i integral.

2. Les àrees tècniques

2.1. *Servei d'Estudis*

Convé repassar breument alguns dels objectius i de les realitzacions del Servei d'Estudis del CEDIC:

- a) Pel que fa als premis a la recerca, es van guardonar 24 persones en nou cond. vocatòries, que van estar obertes a tot l'àmbit hispànic, ja que els originals es podien presentar tant en català com en castellà. Els textos d'al-

seva jubilació, el CEDIC va ser adscrit provisionalment a la Direcció General de Coordinació i Seguiment Sectorial de la Generalitat de Catalunya, fins que va ser adscrit al Consell de l'Audiovisual de Catalunya, l'estiu de 1997.

2. Van estar a càrrec del Servei d'Estudis, successivament, els senyors Joan M. Corbella, Lluís Codina, Maria José Aguar i Núria Puig.
3. Va estar a càrrec del Servei de Documentació el senyor Daniel E. Jones.

gus guanyadors de les diferents convocatòries van ser publicats, tant directament com en coedició amb editorials privades.

- b) Anant a la concessió d'ajuts —en cooperació amb la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT), de la Generalitat—, se'n van atorgar 65 i, a més d'ajudar els joves investigadors, també es van concedir a algunes persones consolidades, tant a nivell professional com acadèmic. Encara que el resultat ha estat força desigual, alguns dels informes presentats han tingut la qualitat suficient com per a ser publicats, bé pel mateix CEDIC com per altres institucions.
- c) Dins dels encàrrecs per a l'elaboració d'estudis específics en destaca un sobre comunicació i cultura a tot el territori de parla catalana, que també va comptar amb el suport d'institucions de la Comunitat Valenciana i de les Illes Balears. Altres encàrrecs han versat sobre diversos temes com ara el paper del patrocini en la comunicació de masses, els ajuts de l'Estat a la premsa europea, el règim jurídic de la informació a Espanya, el secret professional i la clàusula de consciència dels periodistes, els models de ràdio als països occidentals, la informació electrònica a Catalunya, la documentació periodística, la radiodifusió i la televisió a Catalunya, la investigació sobre comunicació a Catalunya i al conjunt d'Europa o el llibre digital.
- d) Entre els objectius del CEDIC es va considerar pertinent l'elaboració d'informes monogràfics de caràcter divulgatiu sobre alguna faceta de la comunicació a Catalunya, a Espanya o a Europa. En principi, es va tractar la situació dels diferents mitjans de comunicació, o bé qüestions d'actualitat que poguessin ser d'interès no només per als objectius d'investigadors, sinó també per al públic en general. En aquest sentit destaca l'informe periòdic *La comunicació social a Catalunya*, que va assolir un gran prestigi dins la comunitat acadèmica i professional del país.
- e) A més de l'organització i de la participació del CEDIC a diferents congressos i seminaris, aquest centre va dur a terme sobretot acords amb la UNESCO, que van donar com a fruit unes jornades de debat sobre el paper d'aquesta institució en el camp de la comunicació internacional i un seminari sobre la identitat cultural de les nacions sense Estat propi i els petits països europeus. Va organitzar una vintena de trobades científiques i va promoure recerques paneuropees importants sobre diferents camps: televisió regional, concentració empresarial i investigació teòrica.
- f) Com a fruit de la recerca, el CEDIC va publicar 61 llibres en col·leccions pròpies i va coeditar-ne 19 amb d'altres institucions nacionals i estrangeres.

2.2. Servei de Documentació

El Servei de Documentació va ser creat amb l'objectiu primordial de seleccionar i emmagatzemar una informació bàsica i dispersa per a qualsevol tipus d'investigació posterior, tant del mateix CEDIC com d'altres persones i institucions alienes.

Aquest servei va posar en marxa un banc de dades especialitzat que va comptar amb tres bases de dades específiques: una de caràcter bibliohemerogràfic, sobre tot tipus de documents editats a Catalunya i al conjunt dels Països Catalans que tractessin la comunicació des de qualsevol mitjà o disciplina; una altra, de tipus directori, que constituïa un cens de tots els investigadors espanyols —i també els principals d'Iberoamèrica— en aquest camp, i la tercera, un directori de tot tipus d'institucions —acadèmiques, docents, professionals, de recerca i documentals— relacionades amb els fenòmens comunicatius, en aquest cas institucions no solament espanyoles, sinó també amb un àmpli abast internacional.

Des de la seva creació, el Servei de Documentació del CEDIC va tenir els objectius fonamentals següents:

- a) Tractar tota la informació sobre comunicació social, preferentment de Catalunya i de la resta de territoris de parla catalana, recollida de diverses fonts, per tal de facilitar consultes de tipus referencial.
- b) Incloure la totalitat de mitjans i serveis comunicatius: escrits, audiovisuals, telecomunicacions, publicitat, propaganda política o relacions públiques.
- c) Tenir en compte diferents perspectives d'anàlisi dels fenòmens comunicatius: des de la sociològica fins a l'econòmica, passant per la històrica o la psicològica.
- d) Facilitar l'activitat de recerca a tot tipus d'investigadors nacionals i estrangers.
- e) Publicar obres de referència amb la informació emmagatzemada i intercanviar-la amb persones i institucions, fonamentalment amb d'altres centres homòlegs d'arreu del món, com la xarxa COMNET, de la UNESCO.

A fi d'evitar duplicitats amb la feina que duïen a terme altres institucions, el Servei de Documentació va fer des de la seva creació una anàlisi sobre la tasca desenvolupada per altres centres del país i estrangers, i va arribar a la conclusió que allò que podia resultar més adequat en una primera fase era impulsar les activitats següents:

- a) Creació del Banc de Dades COMCAT, especialitzat en comunicació social, integrat per les tres bases de dades específiques, abans esmentades.
- b) Recopilació de les obres de referència més significatives publicades per d'altres institucions nacionals i estrangeres.

Després de deu anys de recerca i processament de la informació —que, per la seva naturalesa heterogènia, es trobava molt dispersa i, en alguns casos, era de difícil accés—, es va poder agrupar-la i sistematitzar-la en tres bases de dades diferents:

- a) La *Base de dades bibliogràfica* va incloure unes 12.000 referències d'obres i documents sobre comunicació publicats als Països Catalans —originals i

traduccions—, com també les obres d'autors catalans publicades a l'estranger, al llarg de tot el segle XX i part del XIX. Va comprendre tant monografies com publicacions en sèrie, articles de revista, capítols de llibre, literatura grisa i obres de referència. Per a la seva descripció es van seguir les normes ISBD i per a la catalogació, les normes angloamericanes, en la seva segona edició revisada.

- b) El *Directori d'institucions* va recollir informació a partir d'enquestes personalitzades, sobre les activitats, els objectius i les finalitats de les institucions dedicades a la promoció i a l'estudi de la comunicació social, ja siguin centres d'investigació, documentació i docència com associacions empresarials i professionals. Tanmateix, va incloure documentació exhaustiva referent a les institucions catalanes i espanyoles, i també una selecció de les més importants del món (preferentment d'Europa i Amèrica). Va comprendre unes 900 referències amb informació sobre el tipus d'institució, domicili, persones responsables, principals investigadors, especialitat, recerques realitzades, llibres i revistes publicats, accessibilitat dels serveis i relacions amb d'altres centres.
- c) El *Directori d'investigadors* va contenir informació de caràcter professional, a partir d'enquestes, sobre les persones dedicades a la investigació dels fenòmens comunicatius al conjunt d'Espanya i de l'àrea iberoamericana. Va comprendre, aproximadament, dos milers de referències —entre investigadors, estudiosos i professors— i es va incloure informació sobre l'especialitat professional, la formació acadèmica, el lloc i la data de naixement, la institució o centre de treball, adreces, els llibres publicats i els projectes d'investigació llavors en curs.

A partir de gran part de la informació recollida, el CEDIC va elaborar i publicar el *Directori espanyol d'investigació en comunicació*, del qual van aparèixer les edicions dels anys 1991 i 1995. En unes 600 pàgines es presentaren, ordenades alfabèticament, les referències d'unies 200 institucions i d'uns dos milers de persones especialitzades en els estudis —recerca, documentació i docència— sobre comunicació en el conjunt de l'Estat. A més, el directori va incloure una sèrie d'índexs i una introducció en tres llengües —català, castellà i anglès—, que permetia una més gran difusió i comprensió de les dades.

Va ser la primera vegada que es realitzava a Espanya una obra d'aquest tipus en el camp de les ciències socials que, de la mateixa manera que d'altres similars en diferents països desenvolupats, permetia comptar amb una informació de primera mà. Al mateix temps, permetia fer un balanç sobre l'estat de la recerca, i conèixer els temes i les línies d'anàlisi preferents.

Dins d'aquesta línia, el 1993 el Servei de Documentació va elaborar també un directori sobre els principals investigadors i centres de recerca llatinoamericans, que va ampliar el 1996 amb una selecció de Portugal i Espanya, dades amb les quals el CEDIC va publicar el primer *Directori iberoamericà d'investigació en comunicació*, obra pionera en aquest gènere en tota aquesta àrea plurinacional.

També, l'any 1995 el Servei de Documentació va elaborar l'obra *Fons d'informació sobre comunicació i documentació periodística a Espanya: selecció d'institucions, persones i bibliografia*, que va aplegar gran quantitat de dades de referència per als especialistes.

Poc abans, el 1992, amb motiu del vintè aniversari de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB, el Servei de Documentació va confeccionar la *Bibliografia sobre comunicació social*, la qual va incloure tota la producció bibliohemerogràfica dels professors d'aquest centre d'estudis. També, per donar a conèixer més el Banc de dades, el CEDIC va publicar una dotzena de bibliografies sobre qüestions específiques de la comunicació social, entre les quals destaquen les d'història del cinema, periodística, radiodifusió o empresa i professió periodística.

Per culminar les seves activitats, el CEDIC va decidir publicar el 1997 la *Bibliografia catalana de la comunicació, 1796-1996*, la qual va recollir en dos volums tota la producció bibliohemerogràfica —d'uns 12.000 registres— continguda en el Banc de dades COMCAT; és a dir, totes les referències de publicacions sobre aquesta especialitat publicades en els territoris de parla catalana: Catalunya, la Comunitat Valenciana, les Illes Balears, Andorra i la Catalunya Nord.

D'altra banda, el Servei de Documentació del CEDIC va desenvolupar altres tasques, com ara recopilar obres de referència nacionals i estrangeres, que van permetre disposar de fonts alternatives i complementàries per a la recerca.

3. Recerca

El CEDIC va desenvolupar diverses línies d'actuació en la realització d'investigacions i el foment de les activitats de recerca. Un cop definits els objectius i l'abast de la investigació, els projectes de recerca es portaven a terme des del mateix CEDIC o es proposava la seva realització a les persones o institucions més adients en cada cas. El CEDIC va participar, també, en recerques amb d'altres centres d'investigació i universitats nacionals i estrangeres, amb acords puntuals o bé amb convenis de col·laboració més estables.

D'altra banda, es van promoure treballs de recerca mitjançant els *Premis a la Investigació sobre Comunicació de Masses* i la concessió d'ajuts en col·laboració amb la CIRIT, a més de convocar o col·laborar en l'organització de trobades científiques per tal d'estimular les relacions i la cooperació entre investigadors nacionals i estrangers.

3.1. Premis a la Investigació

Amb l'objectiu de fomentar la recerca i de difondre les línies d'investigació entorn del fenomen comunicatiu, el CEDIC va convocar cada any els ja esmentats *Premis a la Investigació sobre Comunicació de Masses*, oberts a treballs inèdits redactats en català o en castellà que estudiessin la comunicació des de la

perspectiva social, humanística o tecnològica. Un jurat format per vuit experts⁴ del país va evaluar els treballs presentats per atorgar un primer premi i dos accèssits, dotats amb un milió i cinc-cents mil pessetes, respectivament.

Els textos premiats de les nou convocatòries celebrades van ser generalment tesis doctorals defensades prèviament sobretot a universitats de Catalunya, encara que també de la Comunitat Valenciana i a d'altres de la resta de l'Estat: País Basc, Madrid, Navarra i Andalusia. Els investigadors premiats van ser els següents:

- Alonso García, Luis: *Enunciación audiovisual: la infancia de Tarkovski*. Accèssit del 1994.
- Alsius, Salvador: *Ètica informativa i televisió*. Primer premi del 1996.
- Armentia Vizuete, José Ignacio: *Las nuevas tendencias en el diseño de la prensa española a finales de los 80: el cambio de La Vanguardia y la aparición de El Mundo*. Accèssit del 1992.
- Baró Ballvé, M. Josep: *La publicitat i la societat de comunicació*. Accèssit del 1992.
- Bezunarte, María Josefa: *Cómo las opiniones compiten con los hechos*. Accèssit del 1996.
- Busquet Duran, Jordi: *La cultura i la comunicació de masses a debat*. Primer premi del 1995.
- Chillón, Albert: *El reportatge novel·lat: tècniques novel·lístiques de composició i estil en el reportatge escrit contemporani*. Primer premi del 1990.
- Costa, Joan: *L'expressivitat de la imatge fotogràfica com a mesura del seu valor comunicacional*. Primer premi *ex aequo* del 1988.
- Estadella Yuste, Olga: *Las normas reguladoras sobre transmisión internacional de datos personales en el contexto del derecho internacional público*. Primer premi del 1993.
- Esteve García, Francina: *Aspectos jurídicos de la liberalización de las telecomunicaciones en el seno de la Unión Europea*. Primer premi del 1994.
- Fernández Sánchez, Manuel Carlos: *Influencia del montaje en el lenguaje audiovisual*. Accèssit del 1995.
- García Altadill, Elisabet: *TV-3: del naixement a la consolidació*. Accèssit del 1990.
- García Gabaldón, Jesús: *La lengua hablada y los medios de comunicación social: prensa, radio y televisión*. Accèssit del 1993.
- Gomis, Llorenç: *Teoría dels gèneres periodístics*. Primer premi *ex aequo* del 1988.
- Guillamet, Jaume: *La formació de la premsa moderna: periodisme informatiu, polític i cultural a la Barcelona progressista, 1841-1843*. Accèssit del 1989.
- Huerta, Ricard: *Funció plàstica de les lletres en les publicacions periòdiques il·lustrades espanyoles dels anys 50*. Primer premi del 1992.
- Llinés, Montserrat: *Els serveis de teletext a l'Europa occidental*. Accèssit del 1991.

4. El jurat va estar compost, els darrers anys, pels senyors Wifredo Espina (president), Victòria Camps, Marc Carrillo, Josep M. Casasús, Salvador Giner, Daniel Giralt-Miracle, Llorenç Gomis i Miquel de Moragas.

- Martínez-Costa Pérez, M. del Pilar: *Transformaciones de la radiodifusión sonora en Europa: escenario para la introducción de la radio digital por satélite*. Accèssit del 1995.
- Río Pascual, Amparo del: *Mercat interior i liberalització: telecomunicacions a la Comunitat Europea*. Primer premi *ex aequo* del 1988.
- Rodríguez Bravo, Àngel: *La construcció d'una veu radiofònica*. Primer premi del 1991.
- Teruel Planas, Elvira: *L'ús de la metàfora als titulars de premsa: pluralitat retòrica i construcció de la realitat*. Accèssit del 1993.
- Terribas Sala, Mònica: *Televisió, identitat nacional i l'esfera pública*. Accèssit del 1994.
- Tresserras, Joan Manuel: *"D'Ací i D'Allà" (1918-1936): aparador de modernitat i de massificació*. Primer premi del 1989.
- Xambó, Rafael: *El sistema comunicatiu valencià*. Accèssit del 1996.

3.2. Ajuts a joves investigadors

El CEDIC, en col·laboració amb la CIRIT, va desenvolupar un programa d'ajuts per a projectes d'investigació. L'import es va destinar a finançar despeses de material o desplaçaments, i en les vuit convocatòries efectuades es van concedir ajuts als investigadors següents:

- Baigorri, Laura: *Interacció entre públic i video-instal·lació: el potencial de comunicació d'una obra d'art*. 1991.
- Balsebre, Armand: *La credibilitat a la informació radiofònica*. 1989.
- Benítez Baudés, Carles: *Les agències d'informació a Catalunya en el desenvolupament regional*. 1996.
- Bertran Coppini, Eduard: *Información visual televisiva y migración*. 1996.
- Blanco Pont, Josep Maria: *L'espectacle esportiu televisiu: la construcció d'un nou gènere àudio-visual*. 1995.
- Bosch Sancho, Xavier: *La Barcelona de l'Exposició del 29 a través dels "Fulls de dietari"*. 1992.
- Cànovas, Joan Francesc: *Els gabinets de comunicació avui a Catalunya*. 1990.
- Capseta Castellà, Joan: *La clàusula de consciència periodística (art. 20.1.d)*. 1995.
- Clotet, Narcís: *Els diaris de model popular en català: anàlisi i evolució*. 1989.
- Crusafon Baqués, Carmina: *La globalització de l'audiovisual: expectatives per a Catalunya*. 1996.
- Delgado Reina, Matilde: *Ràdio Mallorca: origen i història de l'emissora decana de les Illes dins el context polític i cultural de la societat mallorquina*. 1992.
- Díez Jiménez, Merxe: *Telemàtica a Catalunya: anàlisi del sector videotex*. 1992.
- Domingo Domingo, Teresa: *El procés de definició d'una política pública: les telecomunicacions per cable a Espanya, 1990-1994*. 1995.
- Esperanza Lombràña, Pilar: *El discurs publicitari a Catalunya: creació i recepció*. 1994.

- Estupiñán Cardona, Luz Marina: *Repercusiones del Informe Ford sobre xenofobia en la prensa española*. 1994.
- Farré Coma, Jordi: *Les metodologies britàniques d'anàlisi de la recepció televisiva*. 1994.
- Ferré, Carme: *"Serra d'Or": un model empresarial de resistència cultural, 1959-1977*. 1993.
- Figueres, Josep M.: *Perspectives de la premsa en català a Catalunya*. 1988.
- Fondevila, Joan Francesc: *Desenvolupament del cable a Catalunya en el context de la Unió Europea*. 1996.
- García Muñoz, Núria: *Conducta del nen dins de la unitat familiar durant el consum d'emissions televisives*. 1994.
- Guillamet, Jaume: *Premsa espanyola a Catalunya i premsa catalana a Espanya, 1972-1987: estudi de la difusió*. 1988.
- Haro Mata, Immaculada: *Repercussions de les noves tecnologies interactives en les estratègies publicitàries actuals*. 1994.
- Haro Pareja, Francesc: *Dades per a l'argumentació formal de la titulació "grogà"*. 1991.
- Insenser, Elisabet: *La fotografia a Catalunya des de la premsa periòdica de 1914 a 1939*. 1991.
- Ladrón de Guevara, Muriel: *La imatge de Catalunya a la premsa de "qualitat" d'Europa i els Estats Units*. 1991.
- Laluzza Bosch, Ferran: *Elaboració i recopilació del corpus del periodisme d'investigació televisiu fet a Espanya*. 1992.
- Larréola Bonastre, Gemma: *Orígens i evolució de la televisió d'alta definició: repercussions en l'ecosistema comunicatiu*. 1992.
- López, Bernat: *Àudio-visual i regions a la política de les institucions europees*. 1992.
- López, Manuel: *La informatització de la premsa a Catalunya: una sortida a la crisi?* 1988.
- Luque, Susana: *El sensacionalisme en la titulació de la premsa diària*. 1993.
- Luzón Fernández, Virginia: *Evolució de la pràctica professional del periodista radiofònic i televisiu per la implantació de les noves tecnologies*. 1996.
- Martínez Corcuera, Raúl: *Euronews: televisión europea e información por satélite en los noventa*. 1994.
- Martínez Llabrés, Maria Glòria: *Persuasó publicitària: la veu del personatge i la implicació emotiva*. 1994.
- Martínez Saldes, Montserrat: *El realitzador de televisió com a creador de missatges àudio-visuals*. 1995.
- Massot, Dolors: *La consciència periodística d'Eugeni d'Ors a la seva producció catalana*. 1991.
- Montero, María Dolores: *Les notícies sobre la droga a la premsa de Barcelona*. 1989.
- Montoya Vilar, Catalina: *El papel de la voz en la publicidad audiovisual dirigida a los niños*. 1995.
- Morató Sendra, Gemma: *La fulla dels diumenges: història dels "Fulls Dominicals"*. 1995.

- Nieto, Josep: *Estudi sobre la xarxa telefònica de la Mancomunitat*. 1990.
- Oliva, Lúcia: *Com escriure notícies a la televisió: redacció i editatge de la informació televisiva*. 1988.
- Paloma Sanllehí, David: *La funció educadora de la televisió en la telenovel·la "Poble Nou"*. 1996.
- Pujadas Capdevila, Eva: *El "prime-time" televisiu: evolució dels continguts i dels formats*. 1996.
- Quintana, Àngel: *El projecte didàctic de Roberto Rossellini*. 1994.
- Ramajo, Nati: *La producció de sistemes interactius multimèdia a Catalunya*. 1993.
- Ripol, Santiago: *El conveni del Consell d'Europa sobre televisió transfronterera*. 1990.
- Risquete Sánchez, Jaume: *Els intel·lectuals i els mitjans de comunicació a Catalunya, 1992-1995*. 1995.
- Rodríguez, Josep Manuel: *Cinema i ensenyament: el cas d'ICAIC*. 1991.
- Romaní, Daniel: *Jocs Olímpics i la televisió: aproximació cultural*. 1990.
- Rúbies, Josep: *ENG (periodisme electrònic): model nord-americà, aplicació a Catalunya*. 1988.
- Rueda, Francesc: *L'ús de les fonts d'informació a les televisions catalanes*. 1990.
- Santamarina, Montserrat: *Periodisme d'investigació televisiu: estudi experimental de viabilitat*. 1993.
- Saurina, Marta: *Estudi sistemàtic de la literatura existent sobre els noticiaris televisius a Europa*. 1993.
- Singla, Carles: *"Mirador", setmanari català de literatura, art i política: 1929-1937*. 1993.
- Soriano, Jaume: *La premsa tècnica i professional a Catalunya: marc teòric i cens de publicacions*. 1993.
- Soto Sanfeliu, Maria Teresa: *La credibilitat de la veu en productes interactius multimèdia*. 1996.
- Sullivan, Teresa: *El patrocini i esponsorització en el desenvolupament cultural català*. 1991.
- Tropea, Fabio: *El contingut educatiu dels videojocs d'última generació: realitats i mons fantàstics proposats*. 1995.
- Tubau, Ivan: *L'ús de la llengua espontània als mitjans àudio-visuals de Catalunya*. 1989.
- Tudela, Xavier: *Política comunicativa de la Comunitat Econòmica Europea (CEE)*. 1990.
- Tudurí, Carles: *Televisió i Jocs Olímpics*. 1990.
- Tulloch, Christopher: *Catalunya a la premsa japonesa: el després de 1992*. 1992.
- Úbeda, Joan: *Reportatge en televisió: el model americà*. 1989.
- Vidal Castell, David: *L'entrevista, ficció realista*. 1996.
- Viladomat, Ramon: *Pla de viabilitat de la premsa local i comarcal*. 1989.
- Vilches, Lorenzo: *Les relacions cine-televisió en el marc d'un mercat àudio-visual europeu: noves formes de producció de films*. 1988.

4. Trobades científiques

4.1. Congressos, simposis i conferències

El CEDIC va organitzar i col·laborar en la celebració de diferents congressos, simposis i conferències sobre comunicació social:

Simposi Internacional sobre la UNESCO i la Comunicació Social, celebrat a Barcelona, amb la col·laboració del Centre UNESCO de Catalunya, la Universitat Autònoma de Barcelona i el Col·legi de Periodistes de Catalunya, el maig de 1989.

Simposi Internacional sobre Comunicació, Identitat Cultural i Relacions Interculturals, celebrat a Barcelona, amb la col·laboració de la UNESCO i del Col·legi de Periodistes de Catalunya, el novembre de 1990.

Congrés d'Història de la Premsa, celebrat a Sant Cugat del Vallès, organitzat per la Societat Catalana de Comunicació, el 1993.

Congrés d'Història del Cinema, celebrat a Barcelona, organitzat per la Societat Catalana de Comunicació, el 1993.

III Trobada Iberoamericana d'Investigadors de la Comunicació, celebrada a Bellaterra, organitzada per la Càtedra UNESCO de Comunicació de la UAB amb la col·laboració de l'Asociación Latinoamericana de Investigadores de la Comunicació, el juny de 1993.

I Congrés de Mitjans de Comunicació, celebrat a València, organitzat per la Fundació Ausiàs March, l'octubre de 1993.

La CNN, cap a una Televisió Global?, taula rodona i conferència amb Gail Evans, vice-presidenta de la CNN, amb la col·laboració del Comissionat per a Actuacions Exteriors i el Col·legi de Periodistes de Catalunya, el març de 1994.

II Congrés de Mitjans de Comunicació, celebrat a València, organitzat per la Fundació Ausiàs March, l'octubre de 1994.

Simposi sobre el Progrés i la Comunicació als Països de la Mediterrània, celebrat a Sitges, organitzat per l'Institut Mediterraneen de la Communication, el novembre de 1994.

I Fòrum de la Comunicació, amb Jean-Marie Colombani, director de *Le Monde*, celebrat a Barcelona amb la col·laboració de la Fundació Caixa de Catalunya, el maig de 1995.

La Información en la Era de la Televisación de lo Público, conferència de Manuel Jiménez de Parga celebrada a Barcelona amb la col·laboració del Col·legi de Periodistes de Catalunya, l'abril de 1996.

4.2. Converses a La Pedrera

Les Converses a La Pedrera van ser reunions d'intel·lectuals —diferents per a cada ocasió— on es va debatre sobre un tema proposat pel CEDIC, a partir d'una ponència encarregada a un expert. Celebrades a l'emblemàtic edifici de

La Pedrera i amb la col·laboració de la Fundació Caixa de Catalunya, es van fer sis convocatòries diferents:

Els intel·lectuals i els mitjans de comunicació. Ponents: Jordi Berrio i Enric Saperas. Maig de 1991.

Una societat incomunicada?: informació i comunicació. Ponent: Victòria Camps. Novembre de 1991.

Ètica i comunicació social. Ponent: Porfirio Barroso. Desembre de 1992.

Concentració i internacionalització dels mitjans de comunicació: repercussions socials i culturals. Ponent: Enrique Bustamante. Juny de 1993.

Les autopistes de la informació: què hi ha darrera d'aquesta metàfora? Ponent: Gaëtan Tremblay. Març de 1995.

Cinema i televisió: rivalitat i complementarietat. Ponent: Román Gubern. Novembre de 1995.

5. Publicacions

5.1. Edicions pròpies

Dins de la seva política científica, el CEDIC va otorgar una gran importància a la difusió dels seus estudis i recerques entre la comunitat investigadora, per la qual cosa va mantenir una sèrie de línies de publicacions. La gran majoria de títols editats —en català, però també en castellà, anglès i francès— van ser tramesos gratuïtament tant a les biblioteques especialitzades com als mateixos investigadors, raó per la qual van distribuir-se —personalment o per correu— més de 50.000 exemplars. Els textos editats van ser els següents:

ABADAL, Ernest; RECODER, M.J. *La informació electrònica a Catalunya: anàlisi comparativa.* 1991.

ABADAL, Ernest (et al.). *Comunicación, cultura y sociedad.* 1992.

ABADAL, Ernest (et al.). *Communication, Culture and Society.* 1992.

ARFWEDSON, Anders (et al.). *Comunicació, identitat cultural i relacions interculturals.* 1991.

ARFWEDSON, Anders (et al.). *Mass Communication, Cultural Identity and Cross-Cultural Relations.* 1992.

BAGET, Josep M. (et al.). *Història de la televisió a Catalunya.* 1994.

BARO, Maria Josep; *La publicitat il·lícita i la defensa dels consumidors.* 1993.

BARROSO, Porfirio (et al.). *III Converses a La Pedrera: ètica i comunicació social.* 1994.

BERRIO, Jordi (et al.). *I Converses a La Pedrera: els intel·lectuals i els mitjans de comunicació.* 1992.

BORRAT, Héctor. *Fer Europa: els periòdics, protagonistes del post-Maastricht.* 1994.

BUSTAMANTE, Enrique (et al.). *IV Converses a La Pedrera: concentració i internacionalització dels mitjans de comunicació: repercussions socials i culturals.* 1994.

- CAMPS, Victòria (et al.). *II Converses a La Pedrera: una societat incomunicada?: informació i comunicació*. 1993.
- CARRERAS, Lluís de. *Règim jurídic de la informació: periodistes i mitjans de comunicació*. 1996.
- CARRILLO, Marc. *La clàusula de consciència i el secret professional dels periodistes*. 1992.
- CODINA, Lluís. *El llibre digital*. 1996.
- CORBELLA, Joan M. *La comunicació social a Catalunya: panorama general dels anys 80*. 1988.
- CORBELLA, Joan M. *Social Communication in Catalonia: General Survey of the 1980s*. 1988.
- CORBELLA, Joan M. *La comunicació social a Catalunya, 1981-1991: una dècada de canvis*. 1991.
- CORBELLA, Joan M. (et al.). *La comunicació social a Catalunya, 1995*. 1995.
- COROMINAS, Maria. *Models de ràdio als països occidentals: evolució i perspectives*. 1990.
- COSTA, Joan. *L'expressivitat de la imatge fotogràfica: una aproximació fenomenològica al llenguatge de la fotografia*. 1989.
- FAULI, Josep. *Les revistes culturals a Catalunya*. 1995.
- FUENTES, Maria Eulàlia; CONESA, Alicia. *Documentació i mitjans d'informació i de comunicació: anàlisi de la situació catalana en el marc de l'Estat espanyol i d'Europa*. 1994.
- GIFREU, Josep (dir.). *Construir l'espai català de comunicació*. 1991.
- GIMFERRER, Pere. *Literatura catalana i periodisme*. 1996.
- GOMIS, Llorenç. *Teoria dels gèneres periodístics*. 1989.
- GUBERN, Román (et al.). *VI Converses a La Pedrera: cinema i televisió: rivalitat i complementarietat*. 1996.
- GUILLAMET, Jaume. *La circulació de la premsa Catalunya-Espanya: difusió interterritorial*. 1990.
- GUILLAMET, Jaume. *La formació de la premsa moderna: periodisme informatiu, polític i cultural a la Barcelona progressista, 1841-1843*. 1993.
- IZARD, Natàlia. *La traducció cinematogràfica*. 1992.
- JONES, Daniel E.; CORBELLA, Joan M. (eds.). *La indústria àudio-visual de ficció a Catalunya: producció i comercialització*. 1989.
- JONES, Daniel E. (coord.). *Directori espanyol d'investigació en comunicació / 1991*. 1991.
- JONES, Daniel E. (coord.). *Bibliografia sobre comunicació social: vint anys de recerca a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona*. 1993.
- JONES, Daniel E. (coord.). *Directori espanyol d'investigació en comunicació / 1995*. 1995.
- JONES, Daniel E. (coord.). *Directori iberoamericà d'investigació en comunicació: selecció d'institucions i persones / 1996*. 1996.
- JONES, Daniel E. (coord.). *Bibliografia catalana de la comunicació: 1796-1996*. 1997.

- LLEDO, Emilio. *Paraules i imatges*. 1994.
- LLEDO, Emilio. *Palabras e imágenes*. 1994.
- MARTI, Josep M. (et al.). *La ràdio a Catalunya: estructura del sistema radiodifusor català*. 1996.
- MATEO, Rosario de. *Els ajuts de l'Estat a la premsa a l'Europa occidental: anàlisi comparada de les polítiques de 17 països*. 1990.
- MATEO, Rosario de; CORBELLA, Joan M. (dir.). *Els mitjans de comunicació social als "Quatre Motors per a Europa"*. 1993.
- MATTELART, Armand. *Els nous escenaris de la comunicació internacional*. 1994.
- MATTELART, Armand. *Los nuevos escenarios de la comunicación internacional*. 1994.
- MATTELART, Armand. *Les nouveaux scénarios de la communication internationale*. 1994.
- MOLES, Abraham A. *Finestres tancades sobre el món: les comunicacions?*. 1992.
- MORAGAS, Miquel de. *Cultura, símbols i Jocs Olímpics: la mediació de la comunicació*. 1992.
- PARÉS i MAICAS, Manuel (coord.). *Cultura y comunicación social: América Latina y Europa ibérica*. 1994.
- RIO, Amparo del. *Reptes per a les telecomunicacions i la televisió a Europa: mercat interior i liberalització a la Comunitat Europea*. 1989.
- RIPOL, Santiago (coord.). *La protecció de les dades personals: regulació nacional i internacional de la seguretat informàtica*. 1993.
- RIPOL, Santiago (coord.). *La protección de los datos personales: regulación nacional e internacional de la seguridad informática*. 1993.
- RODRIGUEZ, Francesca. *L'ensenyament de Periodisme a Europa*. 1994.
- RUIZ-GIMÉNEZ, Joaquín. *Dialèctica de la llibertat de comunicació i el respecte a la intimitat*. 1991.
- RUIZ-GIMÉNEZ, Joaquín. *Dialéctica de la libertad de comunicación y el respeto a la intimidad*. 1991.
- SANCHEZ TABERNERO, Alfonso (et al.). *Concentració de la comunicació a Europa: resum i recomanacions de l'informe de The European Institute for the Media*. 1993.
- SANCHEZ TABERNERO, Alfonso (et al.). *Concentración de la comunicación en Europa: empresa comercial e interés público*. 1994.
- TOURAINÉ, Alain. *Els mass media: nou fòrum polític o destrucció de l'opinió pública?* 1996.
- TOURAINÉ, Alain. *Los mass media: ¿nuevo foro político o destrucción de la opinión pública?*. 1996.
- TOURAINÉ, Alain. *Les mass media: nouveau forum politique ou destruction de l'opinion publique?*. 1996.
- TREMBLAY, Gaëtan (et al.). *V Converses a La Pedrera: les autopistes de la informació: què hi ha darrera d'aquesta metàfora?*. 1995.
- TUBELLA, Imma. *Televisió i identitat cultural: el repte de la televisió pública a Europa*. 1992.
- TUDELA, Xavier. *La informació a les institucions de la Comunitat Europea*. 1991.

5.2. Coedicions

A més de les publicacions pròpies, el CEDIC ha estimulat l'edició de treballs per part d'altres institucions editores i ha cedit els drets de publicació d'investigacions que van rebre suport o que van obtenir algun dels premis o ajudes atorgades. Es tracta de les publicacions següents:

- ARMENTIA VIZUETE, José Ignacio. *Las nuevas tendencias en el diseño de la prensa*. Bilbao: Universidad del País Vasco, 1993.
- BERRIO, Jordi (dir.). *Un segle de recerca sobre comunicació a Catalunya: estudi crític dels principals àmbits d'investigació de la comunicació de massa*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.
- BORRAT, Héctor. *Facer Europa: os periódicos, protagonistas do pos-Maastricht*. Santiago de Compostela: Edicións Lea, 1997.
- CARRERAS, Lluís de. *Régimen jurídico de la información: periodistas y medios de comunicación*. Barcelona: Ariel, 1996.
- CARRILLO, Marc. *La cláusula de conciencia y el secreto profesional de los periodistas*. Madrid: Civitas, 1993.
- CARRILLO, Marc. *A cláusula de conciencia e o segredo profesional dos xornalistas*. Santiago de Compostela: Edicións Lea, 1993.
- COSTA, Joan. *A expresividade da imaxe fotográfica: unha aproximación fenomenológica á linguaxe da fotografía*. Santiago de Compostela: Edicións Lea, 1994.
- ESPINA, Wifredo (coord.). «Cataluña: comunicación, cultura y nuevas tecnologías», monogràfic de *Tèlos*, núm. 30. Madrid: FUNDESCO, 1992.
- ESPINA, Wifredo (coord.). «La televisión en las regiones», monogràfic de *Tèlos*, núm. 45. Madrid: FUNDESCO, 1996.
- ESTADELLA Yuste, Olga. *La protección de la intimidad frente a la transmisión internacional de datos personales*. Madrid: Tecnos, 1995.
- FIGUERES, Josep M. *Informe sobre les perspectives de la premsa en català d'abast general a Catalunya*. Barcelona: El Llamp, 1989.
- HUERTA, Ricard. *La funció plàstica de les lletres*. València: Edicions del Bullent, 1994.
- JONES, Daniel E. (ed.). *Esport i mitjans de comunicació a Catalunya*. Bellaterra: Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport, 1996.
- MORAGAS, Miquel de; GARITAONANDIA, Carmelo (eds.). «La televisió a les regions, nacionalitats i als petits països de la Unió Europea», monogràfic d'*Anàlisi*, núm. 17. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1994.
- MORAGAS, Miquel de; GARITAONANDIA, Carmelo (eds.). *Decentralization in the Global Era: Television in the Regions, Nationalities and Small Countries of the European Union*. London: John Libbey, 1995.
- OLIVA, Llàucia; SITJÀ, Xavier. *Les notícies a la televisió*. Barcelona: IORTV, 1990.
- PARÉS I MAICAS, Manuel. *Mecenatge, patrocini i comunicació*. Barcelona: PPU, 1990.

- PARÉS i MAICAS, Manuel. *La nueva filantropía y la comunicación social: mecenazgo, fundación y patrocinio*. Barcelona: PPU, 1990.
- PARÉS i MAICAS, Manuel (coord.). «La recerca europea en comunicació social». *Anàlisi*, núm. 21. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.
- PUJOL, Jordi (et al.). «Spécial Charte Méditerranéenne», monogràfic d'*IMCOM*, núm. 11. Paris: Institut Méditerranéen de la Communication, 1993-1994.
- SÁNCHEZ TABERNERO, Alfonso (et al.). *Media Concentration in Europe*. Düsseldorf: The European Institute for the Media, 1993.
- SÁNCHEZ TABERNERO, Alfonso (et al.). *La concentration des medias en Europe*. Düsseldorf: The European Institute for the Media, 1993.
- SÁNCHEZ TABERNERO, Alfonso (et al.). «La concentració: ¿un perill o una necessitat?», monogràfic de *Capçalera*, núm. 43. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1993.
- TRESSERRAS, Joan Manuel. *D'Ací i D'Allà: aparador de la modernitat, 1918-1936*. Barcelona: Llibres de l'Índex, 1993.
- VILLANUEVA, Ernesto. *Códigos europeos de ética periodística*. México: Fundación Manuel Buendía, 1996.

6. Balanç d'una dècada

Durant els seus deu anys d'existència, el CEDIC va intentar complir els objectius que s'havia fixat per mitjà d'una acció continuada de realització i potenciació de la recerca, un extens programa de publicacions i un sistemàtic treball de recollida, processament i actualització de la documentació existent sobre comunicació social.

Va dur a terme una àmplia tasca de recerca i de difusió d'aquesta i va posar recursos a l'abast dels investigadors i de les institucions de recerca científiques, universitàries, professionals i culturals de Catalunya, de la resta d'Espanya i també de l'àmbit internacional, amb una atenció prioritària a l'Europa comunitària, l'àrea mediterrània i l'Amèrica Llatina, per aconseguir els seus propòsits fundacionals: ser un centre amb vocació catalana, però, al mateix temps, no desatendre l'obligació de tenir en compte el seu entorn social, polític, cultural i econòmic, ja que els actuals estudis dels fenòmens comunicatius no es poden fer sense tenir present la pertinença d'una comunitat a un Estat i a unes instàncies supranacionals.

Per aconseguir aquest propòsit, el CEDIC va organitzar la seva actuació a partir d'un nucli reduït d'investigadors, professors i documentalistes —que van formar la base de la seva estructura de funcionament— i una xarxa molt àmplia de col·laboradors que garantiren la possibilitat de tractar amb rigor la pluridisciplinarietat necessària en l'estudi dels fenòmens comunicatius: economistes, juristes, sociòlegs, historiadors, tecnòlegs, periodistes, publicitaris o realitzadors audiovisuals.

Aquesta organització va permetre al CEDIC complir un altre dels seus objectius principals: no entrar en competència amb d'altres institucions d'estudi de la comunicació sinó complementar i actuar d'estímul i foment de l'ac-

tivitat que porten a terme les universitats, les institucions de recerca i els professionals catalans, espanyols i estrangers.

Així, a més de tenir cura de les línies de treball més convencionals i comunes a tots els centres d'investigació del món, com ara els continguts dels mitjans, les rutines professionals, els llenguatges, els efectes, les perspectives d'implantació de les noves tecnologies, els problemes jurídics i polítics o l'estructura econòmica dels sistemes comunicatius, el CEDIC va enfocar també la seva activitat en altres direccions: els problemes lingüístics als mitjans de comunicació, l'articulació dels sistemes regionals i estatals o l'estudi de les estructures organitzatives del panorama comunicatiu als estats des de l'òptica perifèrica o regional. A tots ells va dedicar importants recursos humans i econòmics atesa la singularitat de Catalunya i la seva situació dins del conjunt d'Espanya i d'Europa.